

اعانه شده است خوب است ممانعت نمایند تا دستور از مجلس برسد.

حقیقیت السلطنه — حسیات خوانین مجرمه زیاده از آنستکه تمجید شود لکن بطنی بدنداشت.

رئیس — به غرض اطلاع بود.

[راپورت دولمه اعمال کمیسیون عدایه قرانش امتیاز نامه عراده رانی بین مشهد و بار قوش قرائت شد گفتند این جزء دستور نبوده است.]

رئیس — چرا جزء دستور امر داخل شده است و کمیل التجار — بنده پریروز عرض کرد اساس این ترتیب را باشد مشروطه بدانیم چیست باید بدانیم مخارج اینراه چقدر است و از چه قرار میخواهد باعابرین همل نمایند تمام اطراف مطلب باشد معلوم شود که آیا در این راه خود ساسانی عراده رام خواهد انداخت یا آنکه دیگری راه خواهد انداخت آن وقت چه میزان خواهد گرفت و در صورتی که فقط از عراده ها بناشود بگیرند در آنصورت آیا کفاست سرمایه اورا که در آنراه خرج میگردد خواهد بود یا خیر و اگر میخواهد از مکاریها بگیرد چه مقدار خواهد بود.

وزیر فواید عامه — در امتیاز نامه که ساسانی نوشته بود ذکر کرده که پولی از مکاریها بگیرند ولی بنده بر حسب مسئولیتی که در عهده داشتم تصویب نکردم بجهت اینکه مکاری الان خودش راه دارد و این شخص که امتیاز میخواهد راه عراده رانی ایجاد کند بلی اگر مکاری هم بخواهد عراده رانی کند باید یک چیزی بصاحب امتیاز بدهد و هر قدر که بر مکاری تجمیل شود عیناً همان تفاوت را بالاضافت بر روی کرایه خواهد کشید مثل اینکه راه شوشه رشت که روسها امتیاز آنرا اگر فتنه و برای مکاری بند کذاشته میبینیم که اگر به قبل از ایجاد راه شوشه آلان تفریباً سه برابر شده است مثلاً اگر آنوقت پنج تومان بوده است حالا پانزده تومان شده است و بنده ابدآ صلاح نمی دانم که در اینجا هم مثل راه رشت نند کذاشته شده و بر مکاری ها تعییل بشود (در این موقع شروع بشور در مواد گردید که از شرط ۴) تا شرط (۱۱) مذاکرات لازمه بعمل آمدند در ضمن شور در شرط دهم حاج میرزا آقا پیشنهادی نموده در قابل توجه بودن آن اخذ رأی شدبا کثریت قابل توجه گردید)

پیشنهاد حاجی میرزا آقا :

این بنده پیشنهاد میکنم که این جمله بر شرط دهم افزوده شود از این راه و قدری مصدق خواهد شد که از طرف مأمورین وزارت فواتیح عامله بازدید و رایورت آن بوزیر فوائد عامله بر سر و تصدیق نامه از وزارت در دست صاحب امتیاز بوده باشد بدون داشتن این تصدیق نامه دیناری با اسم حقالبور از متربدین نخواهد داشت.

(رجوع شد بکمیسیون فوائد عامه.)

رئیس — شور اول تمام شد چون بواسطه پیشنهادی کشیده بکمیسیون میرود از مخبر کمیسیون خواهش بیکنم که تجدید نظری در انشاء آن بنمایند یعنی ترتیب کلمات آن طوری باشد که فانویت داشته باشد پیشنهادی ارباب کیخسرو نموده قرائت می شود.

معین کند و این ماده تا امروز بدینخانه بموقع اجرا کشداره نشده بعلاوه پاره اشکالات پیش آمده که ناچارم عرض کنم بنده مخصوصاً در کاغذی پیشنهاد کردم که در دستور امروز مجلس کشداره شود

متاسفانه قرائت نشد و خبلی اسباب تمیز بمنه شد سؤال کردم چه واب فرمودند چون منشیهای مجلس مکلف بند و شتن هستند مبنی نگفتند و بنده ندیدم و بنده رفته دیدم روی میز هیئت رئیسه هست و آقای معاضد الملک و آقای آفاسید حسین کرازی را بشهادت طلبیدم و حالا گلمهندارم از اینکه چرا پیشنهاد بنده را قرائت نکردند و حتم دارم که ندیده اند و آنروز اجازه هم خواستم که عرض کنم قرائت نمایند اجازه ندادند لذا آنهم گلمهندارم بعلاوه منحصر بپیشنهاد بنده نبود آقای عز الملک هم پیشنهادی کرده بودند و قرائت نشد لکن خیلی جد و اصرار دارم در اینکه این مسئله معین شود که دستور مجلس را خود مجلس معین کند و تا دستور را مجلس معین ننماید نمایند کان محترم داخل آنما کره نشوند و استدعا میکنم پیشنهاد بنده را چزو دستور امروز بگذارید.

رئیس — بجنابعالی در هیئت رئیسه چوبهاردو مسئله بطور کافی داده شد ممکن نیست پیشنهاد در دستور امروز کشداره شود چون دستور امروز معین شده است در دستور چلسه آنیه گذاشته خواهد شد هیرزاد او دخان — بموجب ماده ۵ نظام نامه داخلی کمیسیونها بایدنتیجه اعمال دو ماهه خود را به مجلس پنهان و الان دوماه و چیزی بالاست که کمیسیونها تشکیل شده است و نتیجه اعمال آنها ب مجلس نیامده است این را آیا مجلس باید بخواهد یاخودشان باید بیاورند رئیس — کمیسیون عرايض و کمیسیون عدیه داده اند سایر کمیسیونها هم مشغول دادن میباشند (عزم الیک تلکراف از لی راقرائت کردم شعر بر اینکه در مجمع عمومی مسئله استقرار اراض خارجی مطرح شده است و عدم رضایت این استقرار را اظهار مینمایند و حاضر نه برای دادن استقرار اراض داخلی ایضاً عربیه از خواتین طهران قرائت شد مبنی بر اینکه مجتمعی تشکیل کرده و در خصوص استقرار اراض داخلی اقدامات کرده هنوز از طرف مجلس دستوری داده نشده منتظر ترتیب و دستور میباشیم و همه قسم برای دادن استقرار اراض داخلی حاضریم.

حاجی شیخعلی — بیک کمیسیونی تشکیل گردید برای اینکه طرح های بکه در خصوص استقرار اراض پیشنهاد شده بود ملاحظه نمایند و هر کدام را تصویب کردند پیشنهاد نمایند نمیدانیم چه اقدام کرده اند.

رئیس — البته کمیسیون مشغولند و نتیجه اقدامات خودشان را هم اطلاع خواهند داد و البته خاطر آقایان مسپوک است که جماعتی از نسوان و خواتین این شهر انجمنها کرده و حاضر شده اند برای همراهی در استقرار اراض داخلی و چند هر یکه داده اند غرض اطلاع آقایان بود و بعد از حصول نتیجه از آن کمیسیون اطلاع همومن داده خواهد شد.

افتخار الواقعین — ناگفون دو سه هر یکه از خواتین معتبر که مشغول تحصیل میباشند رسیده است و از کمیسیون هر یکی همان کمیسیون استقرار ارض فرستاده شده است.

آقای کاشف — در بعضی از دلایات اقدام جمع

مسترد داشته و در بقیه آن تا ماده (۸) رأی گرفته باشند قابل توجه شده.

نایب رئیس — اینها راجع می شود بکمیسیون عدلیه.

جلسه آنیه روز شنبه چهار ساعت بفروب و دستور آن از اینقرار است.

قانون ترك اسلجه — طرح قانونی راجع به وظایف — رایورت کمیسیون معارف راجع بقانون وزارت معارف و اوقاف

دکتر اسماعیل خان — پریروز وقتی که بودجه مجلس را فرائت کردند آقایان هر کدام در خصوص حقوق دیوانی نمایند گان اظهار اراتی کردند اگر نظر تان باشد بنده تقریباً یک همه است پیشنهادی کردند تمنی می کنم پیشنهاد بیان شنبه یا پیشنهادی بجز دستور مظاور شود.

نایب رئیس — لازم می دانید جز دستور شنبه منظور شود (جمعی گفتند لازم است).

نایب رئیس — پس رأی می کیریم کسانی که تصویب میکنند پیشنهاد آقای دکتر اسماعیل خان که در خصوص حقوق مستخدمین بود و رجوع بکمیسیون گردید جز دستور روز شنبه منظور شود قیام نمایند (الغای قیام نمودند).

نایب رئیس — باکثریت تصویب شد که جزء دستور روز شنبه منظور شود.

ادیب التجار — می خواستم عرض کنم در خصوص قانون ترك اسلجه که قرار شد در حضور وزیر جنگ و وزیر داخله بگذرد خوب است بفرازهای پنهان اطلاع بدهند که روز شنبه با حضور وزارتین قانون نصویب شود.

ارباب کیخسرو — عرض می کنم چیزهایی را که کمیسیون مبتکرات رد میکند خوب است برمانند نهند که چاپ شود بجهت اینکه مخارجی بیهوده برای طبع آن می شود.

دکتر امیر خان — بنده برای اطلاع عرض می کنم که چندین جلسه است که کمیسیون خاطم برای نداشتن کار تعطیل کرده است.

(مجلس مقارن غرور بختم گردید)

جلسة ۷۶

صورت مذاکرات یوم شنبه ۲۹ شهریور

ربيع الاول ایل ایل ۱۳۲۸

مجلس سه ساعت و نیم قبل از فروب آغاز تا برایست آقای مستشار الدویل تشکیل شد

معاضد الملک صورت مجلس روز پنجم شنبه را فرائت کردند.

رئیس — در صورت مجلس ملاحظه هسته ارباب کیخسرو — بنده عرض کرده بودم پیشنهادی نداشتم که مسترد بدارم باز اینجا نشانه اند ارباب کیخسرو پیشنهاد خودش را مسترد کردند.

حسنعلی خان — امروز قرار شد وزیر داخله و رئیس وزراء هر دو حاضر شوند برای مذاکرات ایند برای همراهی در اینجا قید نشده است.

حقیقیت السلطنه — ماده ۱۱۵ نظام نامه داخلی میکنند که دستور مجلس را باید خود مجلس

13. Visit links, articles, and resources.

فرمودند صحیح است معاونین داخل پیشوند در
یک معاون پارلمانی داشته باشد و دو نفر مدیر یکی
برای معارف و اوقاف و صنایع یکی برای فوائد عامه
میگشت از وکلا انتخاب شوند و استیضاح معاون
وزارت خانه مثل استیضاحی است که شخص وزیرداده
باشد .

اگر معادن و وزراء در مسئولیت با آنها
شرکت نداشته چطاور استیضاحات می‌پندارد همان
جیزی که سبب انتخابش می‌شود همان معلوم می‌گذرد
که مسئول است و با وزراء در مسئولیت شرکت دارد
معادن هم باید دونفر باشد پسکی باید مسئول کار

نیست لکن بنده عرض می کنم همچو وزارت خانه نهاد است چشم
وزارت خانه باشد در مقابل پارلمان و دیگری مسئول
بنده باشد در مقابل وزیر والا یک شخص معاون کاریک
وزارت خانه باشد و هم مسئول وزیر باشد و هم در
مقابل پارلمان مسئول باشد این ممکن نیست یک
شخص در آن واحد نمیشود که مسئول وزیر باشد
و در همان آن مسئول پارلمان هم باشد همان چیز نمکه
او را وادر می کند که در مجلس توضیح بدهد
همان چیز او را از اینکه مسئول حزبیات باشد
است که مجلس باید در این کارها مذاکره کند
این از وظیفه مجلس خارج است بپر عهد وزیر
خارج می کند در مقابل وزیر پس معاون دو

نفر شد پسکی معاون پارلمانی و پسکی مدیر اداره
مدیر اداره در مقابل وزیر مشئول اجراء آن اداره و
صحت کار آنها است معاون پارلمانی با وزیر در مقابل مشئول
صحت عمل آن وزارتخانه هستند اما در مشئولها بین وزارتخانه
ما هاهم در کمیسیون بعد از مذاکرات زیاد عقیده مان

این شد که اینکارها برای این وزارتخانه زیاد است
و در اول و هله در دو جلسه پاسه جلسه از همین نقطه
نظر راضی شدیم در این مسئله که این را اصلاً دو
وزارت خانه فرار بدهیم اما یک عیب پیدا شد و آن
ملاحظه بودجه و مالیه مملکت بود بجهت اینکه اگر
ماتمام توجه مان بمرکز یعنی بطریان باشد ممکن
است این وزارت خانه را دو قسم کنیم اکنون قسمی
ملاحظه کردیم لابدا هردوی این وزارت خانه

ادارات با خود وزیر است که بینند اداره او چند شعبه
لازم دارد معاون باید چند نفر باشد مدیر چند نفر
و هکذا ام جاس فقط در بودجه وزارت خانه نظر دارد
وقتی که بودجه آمد و یک شعبه باید اداره یک
برود این بود که آمدیم بعد از گفتگوهای زیاد
قوانینی را که از خود آن وزارت خانه پیشنهاد شده
بود قبول کردیم که تمام این ادارات داخل باشد و
در یک وزارت خانه ولی دیدیم که برای تمام ادارات
فقط یک معاون قرار داده بودند و دیدیم که یک صفحه
یادو صفحه تمام پر بود از تکالیف معاون و ممکن
نیود که این یکنفر معاون بتواند از عهده تمام تکالیفی

که در آنجا نوشته بود بروآید آمدیم از برای این اداره
یکنفر معاون پارلمانی و یکنفر هم دیرکتور ژنرال
قراردادیم از برای تمام این ادارات همین طور که
پیشنهاد شده است و حالا بدینیم که برای رئیس
جمهوری یک تغییر مسلکی پیداشده است که دیرکتور
ژنرال همین شود یکی برای معارف و اوقاف و یکی
برای فوائد عامه و طرق و شوارع وغیره و بنده عرض
می‌کنم که این وزارت تغذیه خیلی بزرگ است و می‌
توانم عرض کنم بزرگترین وزارت تغذیه ها خواهد

بود بعد از تشکیل ویک همچو وزیری که باید اغلب ساعات خود را در مجلس صرف آند چطاور خواهد

باید احکام سلطان را امضا کند یعنی احکام تا با مضای
وزیر نرسد قابل اجرا نخواهد بود و معاون این را
دارا نیست یعنی معاون وزیر نمی تواند احکام سلطان
را امضاه کند و مدیر وزارت خازه یک شخص است که
با هزار تنخانه داد و ستد کند و در واقع وزیر

که نمایند و در پارلمان نمی‌آید و حق دادن
استیضاحات هم ندارد و مسئولیت هم ندارد اما مسئولیت
را که آفای و کل التجار اظهار فرمودند همان طور
است که مخبر جواب دادند وزارت معارف بواسطه
کهی بودجه برای اینکه تا کنون طرف ترجمه نبود
و هیچ اداره ندارد وزارت معرف در سابق عبارت
بود از یک وزیر و یک منشی و در این اوآخر برای
او یک کاپنه مثل صایر وزارت خانه ها معین گردند
حالا در این دوره تجدد لازم است که یک وزارت
علوم قانونی با ادارات صحیح تشکیل شود و معلوم
است تشکیل اینکهوزه وزارت خانه هاهم به تصویب مجلس
باشد .

اسدالله هیروز ۱- آقای ذکاءالممالک در صحن فرمایش
خودشان یکچیزی فرمودند که بینظر بنده اشکال قانونی دا
و گفتهند معاون پارلمانتر تقریباً با وزیر اختلافی ندارد
جز اینکه احکامات وزیر و مجریها نمی‌توانند اجر
کنند

نند و الا آنها هم مثل وزیر در مقابل پارلمان
مسئولیت دارند بنده کمان میکنم که هیئت مسئول
قطعه هیئت وزرا است و معاونین آنها در مقابل وزیر مسئولیت
دارند هیچ وقت در هیچ قانون اساسی بنده کار
میکنم که دیده نشده باشد که معاونین هم مثل وزیر
در مقابل پارلمان مسئول باشند معاونین فقط مسئولانند
در پیش وزیر منتها چیزی که هست اینست که در غایب
وزیر میتوانند جواب بدهند ولی اگر معاون د
خواهد بود کفالت این دو فرد را نمایند و شاید

بی‌جهت در پیر رعایت امور در پیر را بسیار مسموں احتمال
بی‌قیلده بنده مطابق قانون اساسی و شاید قانون اساسی
سایر دولی که خودم بوده ام معادن مسئولیت پارلمانی
ندارد اما در مسأله معادن پارلمانی و فیر پارلمانی
آنچه بنده بنظر مجباید معادن پارلمانی در مملکتی است
معادنی از خود و کلا هستند که در موافقی که وزیر
حضور ندارد جواب میدهند پس کاهی
در حضور وزیر برینخیز نه جواب میدهند در مملکتی
ما این ترتیب موافق قانون اساسی اجرا نشده ایم
و چنانچه وزرا نمی‌توانند از وکلا باشند معادنی
آنها هم نمی‌توانند از وکلا انتخاب شوند و پنهان

مسئله که بعثتیده پنده خیلی مسئله بزرگی است آقای ذکاء الملک اشاره پیان کردند و شاید دیگر پیشون فوائد عامه هم بازها مذاکره کردند باشند تا این وزارتخانه بزرگست پنده خیلی سزاوار میدیدند که این د وزارتخانه بشود یکی وزار فوائد علمیه یکی وذارت علوم ولی چون بواسطه کمی مالیه موفق نمی شویم که این وزار وزارت خانه تراز پنهان پنهان طور که گفتند باید دواداره کردد دوماً هم داشته باشند که مسئولیت داشته باشند و در غایاب وزیر در مجلس جواب میکوینند.

وزیر جنگ
ویب کرده
ند از ماده
رأی شده
ک.

رئیس — حالا در کلمه این قانون ر
می کیریم هر کس کلمه این قانون را بطورپنهان
مواد آن ^ن تصویب شد تصویب می کند قیام نمای
(اعلب قیام نمودند و با ^{کثیر} بست تصویب شد) را پرورد
کمیسیون معارف و اوقاف درخصوص تشکیل اداره
وزارت علوم و اوقاف

رئیس - در کلمات این یکم تجه شود پوشش داشته از انداماتیک ایند اسلیو مل نمایند) امنیت از

و کیل ال تجارت — بنده کمان می کنم
تشکیل اداره پلک وزارت نخوازه مذاکره کردن که تکلیف
معاون چیست یا تکلیف وزیر چیست اینها چیز
نیست که وقت مجلس را صرف آن کنیم بلی وظیفه مجلس
اینست که در بودجه وزارت علوم مذاکره کند

وحید الملک — این فوازین کلبات وزارت
معارف است که وشنده شده و هیچ پستی از روی این
فوازین برای وزارت فناوری ایشان نداشت

دو این بیت در از ک دو انداده و بیت در از علی و
ف اندادی تشکیل شود تا اینکه نمایند کان ملت سؤالات
را که می نهند و استیضاحاتی را که می خواهد از رو
یک تر ترتیب صحیحی باشد داین اجزاء مطابق وظیفه
له در این فاین برای آنها مین شد است سؤالی
و بیشتر کاه کسی او خودش
آهد شد)

بعده خود بگیرند چون معاون پارامانیا کر بنه
پائند معین شود به قبده پنه تمام و رار تخته های محتما
همهند پیش همچو معاونی
ارباب کی خسرو — در اینجا صنایع
مستظر فرا صیغه درارت عنوم کردند در صورتی
روزی که وزارت آجارت تاسیس میشد جزو آن
درارت بود
رئیس — در همه جا صنایع مستظر فرمان امیر
السلطان

وزارت امور است
د کارهای مملکت — اولاً می‌جذب توضیح عرض
می‌کنم فرق است ما بین صنایعی که کسبی است و آن
صنایع که هنر است بعضی صنایع است (۱) فقط کسب
است و بعضی هست که علاوه بر آنکه کسب است
هنر هم هست مثلاً آهندگری نجاری کسب است
لیکن نقداً اشیی مجهود سازی صنایع
مستظر وه و هنر است ولی عرض بنده راجح ییله
مسئله اساسی است که در رaporت هم اشاره پان
شده است می خواستیم پنک وقتی این مسئله در
مجلس حا شد اثبات مقدمه ای ایجاد نشد

اینکه درباره وزارت معارف اقلامعین شود و پاره
تر تدبیر معاون پارلمانی است در خارجه مثل فرانسه
و بعضی وزارتخانه هامعاون پارلمانی ندارد وزارت
معارف از این قبیل است لیکن چون در آنجا چند اداره
هست که یک وزیری هم نمی تواند اداره نماید این
است که یک معاون معین شده است در این مدیریت
معاونین وزارتخانه های ماهم کارمعاون را کرده اند
هم کار مدیری را که در یک اداره است ولی دو
مالک دیگر معاون که می کویند معاون پارلمانی
است که باصطلاح خودشان (سوپرکرتر) می

این بندی پیشنهاد میکنیم از مکاریانی که حامل
مال التجاره از نفعه بنتند ده شاهی در ذهاب
و ده شاهی در ایاب دریافت دارند .
وزیر فیائل عامه - هچو قرادی از طرف
وزارت فوائد عامه قبول نخواهد شد .

رئیس - در قابل توجه بودن این پیشنهاد رأی میگیریم هر کس این پیشنهاد را قابل توجه میداند (اعلوب قبام نکردند و قابل توجه نشد .)
دولت برای حفظ نظام و امنیت مخصوص
قبيل پليس وزاندارم و سواران امینه فقط میتو
را که دولت برای آنها معین داشته است حد
اصلاح کمیون (مامورین حفظ نظام و
سلحه فرات شد .)

رئیس-چون شوردر کلیات تمام نشده باز بجهة تدری
مذاکره میکنیم آنوقت هر کس در کلیات فرمایشی
ارد بفرماید.
حاجی آقا- این قانون که از مجلس کنست و
وریت آن تقاضا شد دیروز هم گفته شد که وزارت
جنگ و وزارت داخله باید حاضر باشند و حالا که آقا
زیر جنگ تشریف دارند از ایشان خواهش میکنیم
که نظر رباتی دارند در این قانون بیان فرمایند که تمام
اصلاح کمپیون (اشغال‌بیکار) بقصد شنید
از اسلام باشند میخواهند از شهر عبور
با اسلحه میخواهند این ماده (۲) طرح کمپیون متبکرات (ام
باصلح کمپیون رأی گرفته با کثیریت آنها ممین داشته است حمل
را که دولت برای آنها ممین داشته است حمل
قیبل پلیس و زاندارم و امنیه فقط میتوانند

کلا باتمام قوا حاضرند که بعد از آینکه این قانون
از مجلس گذشت سریعاً بفوجع اجرا بپاید بجهة آینکه
آن قانون بزرگترین تأثیر است برای اوضاع
روز مملکه‌ان.

نستکه فقط قانونی را که برای مملکت مفید بودند و بب کنندورای بدنه دیگر اجرای آن باو کلاست باهیشت وزراست الجته باید آقای رئیس وزرا و در داخله ملتزم شوند و تعهد نمایند که بعد از اینکه ن قانون از مجلس کندهست فوراً اجرا نمایند . رئیس - خوبست رأی بکیریم در اینکه داخل در در موادشویم هر کس تصویب بکنند قیام نمایند که با کثربت قابل توجه شد باقی رد گردید . علب قیام نمودند و با کثربت تصویب شد . وجدها ملک - آقای پرسن ارد بیلهی - منتهی شهر شروع شود در مواد که دیده و لذقاند ذرا

ویب شد .
ماده (۱) طرح کمپیون مبتکرات .
(هیچکس نباید در شهرها هیچ نوع اسلحه ناریه و دحمل نماید .)
در اینماده مذاکرات بسیار شد پیشنهادی از ف وزیر زاده شده در قابل توجه بودن آن اخذ شده تصویب نشد پس از آن باصلاح کمپیون گرفته با کثیریت تصویب شد .
ماده (۲) طرح کمپیون مبتکرات .
(طبقات نظامی فقط دهنگام مأموریت رسی و اصلاح کمپیون این قانون در ظرف یک هفته

در این مسیو اسلجه در وقتی بعد از ختم عملیات اسلامجه را بعدها ملی که وزارت جنگ معین و مقرر داشته است خواهند نمود .)

که پسپون طبقات نظامی فقط در هنگام مأموریت حکم که از قدری مذاکره را کرده با اصلاح کمپسپون تصویب شد .

رئیس - رای آخری این قانون مبنی بر این که مذکور را در مرآکز مقرره خواهند کذاشت .

آن ماده بروز پیشنهاد داده بود که در کرد عرضه مجدداً جلسه تشکیل در آپورت کمپسپون دقيقه تنفس است .

ین ماده بدون مذاکره را کرده با اکثریت پسپون تصویب شد .

کمپسپون تصویب کرده بود که پیکماده العاقبه راجع به پیشنهاد آفای مؤمن الملک تراویت شد .

از این ماده با اسم ماده سیم افزوده شود (برای قدری مذاکرات رای کرده باشد .

سئوال میکنم در خصوص نمک چه قدمی شده است و امروزه در تهران بتوسط چه اشخاصی بفروش میرسد وزیر فوایند عامله — همکاری بیک اداره مرکزی در طهران بهجه نمک تشکیل شده است و دسته دسته اشخاص بسر معدن نزدیک دور می فرستیم از آن جمله همان روزی که قانون نمک از مجلس گذشت و امامتی آقای نایب السلطنه رسید روز بعد اشخاص که باید بسر معدن فرستاده شود فرستاده شد بعد از آن از طرف قزوین و نجم آباد هم فرستادیم اما اقدامی که در شهر شد فوراً در همان روز دم دروازه ها را مسدود کردند و آن بیک دروازه که دروازه شاهزاده عبدالعظیم هست و از آنجا گرفته بانبار دولتی وارد گردند و این در همه جا معمول است که وقتی بیک قانونی می خواهد بگذرد مردم پیش بینی می کنند یعنی احتکار می کنند و این قانون چون طول کشید که از مجلس بگذرد مردم زور آوردن و نمک خریده احتکار کردند و این همچنانکه عرض کردم در تمام دنیا معمول است حالا بیک ده بیست روز طول می کشد آنها به مصرف بر سر بند شروع می شود بفروش و برای فروش هم چند نقطه در شهر از طرف اداره مرکزی معین شده است که زحمت خوبیداری نداشته باشند

حقیقیت السلطنه - از جوابیکه دادند معلوم شد که اقدامی که شده است این است که بیک مقداری نمک از معدن پیرون شهر کرايه داده شده است و در ابزار ذخیره شده است و حال اینکه بیک مقداری خلاف ها و دارندگان نمک ذخیره داشته اند و حالا می فروشنند عجالة نفعی که برای دولت متصور نیست هیچ بعلاوه بیک مقداری پول داده اند برای کرايه نمکی که در ابزار ذخیره شده و در صحن شور در این قانون مکرر گفته شد که برای نظم اینکار وزارت فوایند عامله لازم است ترتیبی معین نماید که این نفع برای دولت باشد نه از برای علاف هاو سایر اشخاص که نمکدارند و کمان می کنم وزارت فوایند عامله می توانست در این باب پیشنهادی به مجلس کرده جلوگیری از فروش علاوه های اساسی نماید هلو ای حال این جواب بندۀ رفاقت نمی کند و در خواست می کنم که باید از اینکونه اشخاص جلوگیری شود والا این سوال خود را بمنزله باستیضاح می کنم .

وزیر فوایند عامله - بندۀ عرض می کنم که صلاح بیست دولت در این باب اقدامی بگند این هزار خواری که این مردم دارند باید این شههزار تومن را بپرند و اینکار را هیچ دولتی نتوانست بگند مثل اینکه دولت آلمان وقتی که می خواست بر کبریت گمرک بگذارد مقدار زیادی مردم احتکار کردند دولت هم قدر نمکرد که محتکرین کبریت نفوشنند این سبب شد که تا بیک ماه در مملکت آلمان کبریت بپردازی شد تا بعد اینکه خانها بیکی دو تا چهار تا کبریت به مدتی که قرض میدادند و بعیده بندۀ ابدانمی شود از این کار جلوگیری کرد و بعیده بندۀ ابدانمی شود از این کار جلوگیری کرد رئیس - مجلس عجالة ختم می شود موضوع مذاکرات روز سه شنبه انتخاب هیئت رئیسه و کمیسیونها .

(مجله تقریباً دو ساعت از شب گذشته ختم شد)

ولی در غیاب وزیر حق دارد که آن وزارت خانه را اداره نماید اما در خصوص اینکه گفته شد بروز بگمیسیون بودجه گمان میکنم کمیسیون بودجه حق داشته باشد که هرچه با آنچه جو عرض می شود بگویید که این لازم است یا خیر و این مسئله امروز خیلی اهمیت دارد در مالکی که پارلمان دارندگان در چند سال قبل مخارج معاون را موقوف کردند بعد که وزیر داخله توضیحات داد ثانیاً تصویب شد بنده عقیده ام این است که قبل از این که لایحه را رأی میدهند و صورت قانونی بپداشند اول باید در بودجه که بهبینند کدام بیک از اینها با وضعیه ملکی میتوانند تشکیل شود کدام نمیتوانند آنوقت مجلس آنها را تصویب کند

دفتر علیه خان - بندۀ آن وقتی که اجازه خواسته بود مذاکره در این بود که پیش بینی برای اینکونه مطالب بشود حالا می بینم که داخل در جزئیات شده ایم باید در کلیات این قانون حرف زد اصلاً اداره معارف لازم است بیانه .

حسنعلی خان - بندۀ خیلی افسوس میخواهیم اینکه راجع بیک قانون خیلی مهم می ساختند که این را ویک نتیجه گرفتیم که بقیده بندۀ آن نتیجه خلاف قانون است اگر ایراد کنند که این لایحه از مجرای قانون ب مجلس وارد نشده است این را بپرسید قبول میکنم و بگوییم صحیح است نظر بمسئلۀ که در اینجا گفته شد که وزراء باید قبل از وقت بوزیر مالیه پیشنهاد کنند وزیر مالیه ببیند که محل پرداخت وجود اختلاف را دارد یا ندارد بعد که تصویب کرد که محل مخارج آن را دارد با پیشنهاد وزیر توأم مجلس میفرستد و صراحة عرض میکنم که تا امروز بیک قانون از روی قاعده مجلس نیامده اینهم مثل آنهاست پس کمیسیون بودجه ابدآ اختیاری ندارد که ما میگوییم شما بیانید ببینید که این ادارات ممکن است تشکیل شود یا خیر بجهة این که کمیسیون قبل از وقت نمیتواند به مد نا سال دیگر خرجمان چقدر است و دخل مان چقدر این را وزیر مالیه باید تصویب کند عایدات مملکت را کمیسیون بودجه قبل از وقت نمیتواند اطلاع داشته باشد وزیر مالیه باید اطلاع داشته باشد و اینکه گفته شد وزارت معارف نداشتم بندۀ عرض میکنم سابق هیچ نداشتم بیک اسمی از وزارت خواه ها بود این صورت ها (۷۰۰) یا (۱۰۰۰) تومن دادند کدام بیک از اینها بود همینطور بیک معارفی داشتم اسما نه اینکه بکلی نبوده است فقط بیک میز و چند صندلی زیاد شده است بندۀ تصور میکنم که اگر این را بفرستیم بگمیسیون بندۀ تصور میکنم که اگر این را بفرستیم بگمیسیون بودجه بیک خلاف قانون کردند این باید وزیر معارف باوزیر مالیه صحبت کند که این ادارات باید تشکیل شود شما چقدر میتوانید از مالیه مملکت بوزارت معارف پنهانی بدهید بعد از آنی که معلوم شد که وزارت مالیه تصویب کرده است در مجلس اساساً مطرح شود و بگذرد والا بمجرد فرستادن این قانون را بگمیسیون بودجه این عمل نخواهد تسویه شد .

رئیس - بندۀ امدادیم این است که مذاکرات کافی است چون عده کافی نیست برای رأی میگیرند برای جلسه دیگر آغاز متنی السلطنه سوال داشتم از وزارت فوایند عامله .

حقیقیت السلطنه - بلی از وزارت فوایند عامله ماندارد باید یک لایحه نوشت و ترتیبات قانونی اورا فراهم آورد که به مجلس پیشنهاد شده سمت قانونیت پیدا کند .

آقا سید حسین اردبیلی - از ام- فوانین که به مجلس پیشنهاد شده است این قانون است با کمال تاسف می بینم در موقفی که بیک همچو لایحه مهی که اهم لواح است که پیشنهاد میشود خیلی از گوش و کنار صحبت میداریم مثلاً یک قسم از وقت مجلس صرف میشود که تکلیف معاون پارامانی چوست بندۀ هر رض می کنم نباید باین نظر نگاه شود با این قانون اینجا شعب و ادارات را معین کرده است ولی تشکیل این شعب و تکلیف این ادارات با خود وزیر است البته خودش مسئول اداره کردن آن اداره است ممکن است ما این را بخواهیم آن اندازه که بحدود و تکالیف آنها راجع است قبول نماییم و در تحت نظر بیاوریم بیک وزارت خانه که مسئول مجلس است اول باید ترتیب تشکیل آن قانونی باشد یعنی وقتی که بیک استیضاح میخواهیم بدانیم مطابق کدام فصل از قانون باشد بندۀ عرض می کنم برای تدوین یک قانون نباید اینقدر اشکالات بنماییم این از تاریخ (۱۶) شهر صفر از کمیسیون آمده است این را بپس از این نباید متعطل کرده باشند بگمیسیون بودجه اینکه باید مطابق باشد این قانونی باشد یعنی وقتی که بیک استیضاح میخواهیم بدانیم مطابق کدام فصل از قانون باشد بندۀ عرض می کنم برای تدوین آن از مجلس گذشت و آلان یا باید اساساً تصویب کنیم مملکت هر قدر بی یول باشد اگر دارائی خود را صرف این کند شایسته است بجهت این مملکت تام عارف نداشته باشد مملکت نیست

وزیر علوم - در تدوین این قوانین راجع بوزارت علوم چنانچه گفته شد بلاحظه امروز مملکت شده است حالا تمام این ادارات پیکر تبه تأسیس شود خود بندۀ میدانستم که بیک همچو سرمایه فعلاً نداریم تا هم ام ادارات و شعب پیکر تبه تأسیس شود ولی قانونی که در مملکت باید جاری شود باید اساسش را مجلس شورای ملی تصویب نماید و وقتی که تصویب میکند نه این است که آن ساعت تمام آنها باید تشکیل شود بیک مدتی برای آن قرار میگذند مثلاً اجازه می دهد که بیست کشتنی جنگی بسازیم لکن بیست و پنج سال هم مدت قرار میگذند اما این که گفته شد خوب بود که بگمیسیون بودجه قبلاً بلاحظه مخارج این ادارات را بسکند آن بهمده بندۀ است ممکن است تا شور اول پیشنهاد شود ولی قوانین را نباید ازاو کسونمود .

افتخار الواعظین - بندۀ همچو مفهوم که در تأسیس این ادارات مخالفی نیست و برای رفقن بودجه هم کمان میکنم خواهد رفت و رایورت آنها خواهد آمد خوبست رأی گرفته شود .

فهیم الملک - بعضی از آقایان اظهار فرمودند که از معارف امیتوان صرف نظر نمود بعضی آنایان اطراضاً میگردند که گویا در این بیک مملکت نمیخواهیم و این که در خصوص معاون فرمودند در قانون اساسی یکی دو ماده در مشروایت ذکر شده و در آن مشروایت وزرا و معاونین را مینویسد و همینطور که گفته شدم مشروایت وزیر مشروایت مسلکی است یعنی هر وقت پارلمان تغییر مسلک داده هر آن وزیر تغییر میکند ولی معاون در مقابله محاس و مشروایت ندارد

این بود که یک‌فصل یادو فصل اول اینجا تصویب شود و بعد برو بکمیسیون بودجه و این دو سه فصل آخری که راجع بودجه است اول برو بکمیسیون بودجه آنچه در آنجا تصویب شد به مجلس بیانه بجهت اینکه کمیسیون بودجه باید بهیند که این با مالیه امر و زه مملکت امکان دارد تشکیل شود یا خیر

حق‌من‌الملک - اینکه می‌فرمایند دو سه‌فصل اول را اینجا رأی بدھیم بعد برو بکمیسیون بودجه آنجا بهینند مالیه مملکت اقتضا می‌کند یا نمی‌کند اینرا بنده نمی‌فهم اول خوب است بعقبده مقدمه آن لایحه وزیر برو بکمیسیون بودجه نظریات خود را بگند و رایورت بلده که آنوقت رأی معلوم شود والا اینجا نوشته است عده مجرر عده پیشنهاد مقدمه اینکه کم باشد این را کمیسیون بودجه میداند

وحید‌الملک - بلی این قانون مشتمل است بر یازده فصل چند فصل آن راجع بود بیو بودجه مالین را مجزی کردیم ولی این چند فصل راجع است باصول قوانین وزارت معارف که اصلاً در کمیسیون بودجه از این مذاکره نخواهد شد.

حق‌من‌الملک - اینجا می‌نویسد تعلیم عمومی شاید مالیه مملکت اقتضا تعلیم عمومی را نگذند

وحید‌الملک - باید خیال خودمان را یکی بگذیم بدانیم وزارت معارف لازم داریم یا خیر یکی اذوزرای معترم شما یک همچو لایحه پیشنهاد گزده است باشد معلوم شود که مجلس بارای وزیر همه است یاخیر بعد آرائی که معلوم شد که مجلس این را تصویب می‌کند بودجه هم یک تکلیفی برایش معلوم خواهد شد و لایحه وجود خارجی ندارد کمیسیون بودجه چه چیز را تصویب کند صحیح است که تمام دخل و شرج مملکت در تحت نظر کمیسیون بودجه باید باشد ولی باید اول یک اساس معینی منظور شود کمیسیون بودجه رأی خود را اظهار نماید و ماده ۱۸ و [۲۱] نظام‌نامه داخلی راجع است باینکه اینطور پیشنهادها می‌توانند مستقیماً به مجلس باید و آن‌فصولی که راجست بکمیسیون بودجه بکمیسیون بودجه رجوع شود.

اسد‌الله میرزا - بنده اینکه مجدد اینجا آمدم برای یک مسئله اساسی است (اصل [۶] و [۶۱] قانون اساسی را فرائت کرد)

این اظهاراتی که اینجا گرده شد خبی نازه است در هیچ موردی دیده نشده است و معاون وزرال جزء کابینه معرفی شوند بنده میدانم که وضع پارلمان انکلپس است اما درساير ممالک اینطور نیست و در سایر دیدیم که بعد از آنی که وزرا تعرفه میدادند اصرار می‌گردیم که معاونین خود را معرفی کنند چنانچه آقای وزیر فوائد عامه فرمودند مملکتی هست که وزرا می‌آیند در مجلس تو ضیح میدهند و در مقابل پارلمان مسئولیت ندارند پس این دانمی شود کلیه داده هر کس در پارلمان طرف سئوال شد مسئول باشد آنچه ناباروز عمل کرده ایم که اینه وزرا هفت نفر بودند و هفت نفر معاون داشتند ولی مسئولیت فقط با وزراء بوده و بعقبده بنده اکر بخواهیم معاونین را هم مسئول، ف اراده همچو این موقوفت ماقنونه اساسی است

در ترتیب اداره آنوزارتخانه و ادارات آن در پیش وزیر مسئول است.

وزیر فوائد عامه - عرض می‌شود بنده اولاً تأسف می‌خورم که از ابتداء در اینجا حاضر نبودم که درست از مطلب مسبوق شوم و در وسط صحبت وارد شوم ولی میدانم صحبت در این است که چطور شده که وزارت علوم ایجاد تمام شعب را پیشنهاد کرده است و سایر وزارت‌خانه‌ها پیشنهاد نگرده‌اند این دلیل اینست که وزارت علوم اسلام‌عنی و اساسی نداشته است و حالا باید از تو یک اداراتی تشکیل بدهد ولا بد مستلزم یک مغارجی خواهد بود و ایجاد یک بودجه باید بشود و آنهم باید از طرف مجلس شورای ملی قبول بشود یا اینچه بود که پیشنهاد شد اما سایر وزارت‌خانه‌ها یک ادارات و شعبی داشته‌اند ولی نوافضی داشته است که شایسته ندانستم که تمثیل کمند و به مجلس اطلاع بدهند ثانیاً تشکیل شعب قانونی بشود این بود که آنها را یک شکلی تغییر و تبدیل دادند که نوافض آن‌ها را برو داشته و بعد از اصلاحات همان شکل که عرض شد بودجه آنرا پیشنهاد خواهند کرد امادر خصوص معاونین آنطوری که اینجا بالصراحه گفته شد در تمام ممالک اینطور نیست یعنی در بعضی ممالک شاید اینطور باشد ولی در ممالک دیگر معاونین وزرای مسئولیت ندارند و مسئولیت با وزیر است بلکه در بعضی ممالک اصلاً وزیر وزرا را معین می‌کنند معاونین را هم معین می‌کند وقتی که صلب اعتماد از یک وزارت‌خانه یا هیئت وزرا شد معاونین آنها هم خارج می‌شوند و اینکه می‌گردیم وزیر مسئولیت دارد می‌خواهم شاید تا یک درجه معنی مسئولیت وزیر توضیح شده است مسئولیت وزیر در پیویستیک است مسئولیت در کلبات دارد یعنی در مقابل پارلمان مسئولیت مسلکی دارد ولی معاونین مشغول ترتیب امور و وظایف اعضای وزارت‌خانه هستند وزیر همانطور یک مسئولیت مسلکی دارد مسئول ترتیب وزارت‌خانه هم و بعبارت اخیر از دوره وزیر مسئول است امام‌مسئله مدیر اداره وزارت‌خانه ترتیبیش غیر از معاون آن وزارت‌خانه است در فرنگستان معمول است که یک وظایفی از برای مدیر معین می‌کند که اجزاء دیگر آن اداره آن تکلیف را ندارند و بعوض شدن وزیر هم تغییر نمی‌کند مدیر کل یک اداره ممکن است بیست سال بواسطه اینکه خیلی با کفايت است در یک وزارت‌خانه دوام کند و شاید در این ضمن هم بیست هر تیه وزیر تجدید می‌شود و این که وزیر تغییر داده می‌شود نه این است که خیانت کرده باشد این طور نیست برای اینست که پارلمان مسلک خود را تغییر میدهد آنوقت مسلک وزیر با مسلک پارلمان نی سازد اینست که استعفا میدهد و میرود پی کار خود و هیچ ابدا هم رنجش از پارلمان یا پارلمان از آنوزیر ندارد بلکه اگر در چنین موقعی وزیر مستعفی نشود مورد ملامت خواهد بود که چرا استعفا نداد و معاون هم همین حوال را دارد بلکه می‌خواهم عرض کنم معاون هم دو مسئولیت دارد که یکی مسئولیت در مقابل پارلمان است که مسئولیت مسلکی است چنانچه عرض کرد و یکی در مقابل وزیر است که